

valih, ki po noči sem ter tje po zraku rojijo. Tem ne more nobena ptica, pa tudi nobena druga žival do živega, le netopir je za to ustvarjen, da jih preganja. In kakor ogrce, ki pod drnom podjedajo korenine rastlinam, le jedini krt more zatirati in preganjati, tako preganja netopir ponočne metulje, veše, kukce, katerih gosence toliko škode po drevju in rastlinstvu sploh delajo. Hrošči, oni silni škodljivci naših sadunosnih dreves, imajo o netopirjih hude sovražnike na svojih ponočnih zračnih potih. Ti so netopirjem prava slaščica. Ako pomislimo, koliko škodljivih sovražnikov ima polje in travnik, vrt in sadovnjak, tako moramo vsakega zaveznika biti veseli, kateri jih nam pomaga preganjati in zatirati. In jeden prvih takih dobrotljivih zaveznikov kmetovavčevih je netopir ali mračnik, toraj ga nečemo preganjati, še vabiti ga hočemo na naša posestva.

M. Kedar si kupuješ konja, bodi previden. Kdor si hoče kupiti konja, naj si ga ukaže vsakokrat pred seboj sem ter tje voditi potem pa tudi mirno pred seboj stati pustiti. Če predajavec konja noče stati pustiti, ampak če ga vedno goni, da to ali uno dobro lastnost, kakor pravi na konju pokaže, tako je to vedno sumljivo znamenje, da hoče s tem kako napako konjevo zakriti, ktera bi se pokazala, ko bi konj mirno stal. Zdrav konj stoji ravno po koncu in ne prestopa sem ter tje, kopita posaja ravno na zemljo in drži noge v naravni legi. Ako jedno nogo naprej tišči, ako na tla le s kopitnim robom stopa, ali jedno nogo od tal vzdiguje in ne opira cele teže telesne enakomerno na vse štiri noge, je to znamenje, da je ta noga kako tako oslabela ali kakošnokoli bolena. —

Sejmovi 12. januarja Planina, Nova cerkva; 14. januarja sv. Filip v kozjanskem okraji; 15. jan. Gradec; 17. jan. sv. Peter pri Radgoni, Petrovče, Kapela v brežiškem okraji, Tilmitsch; 19. jan. Mahrenberg.

Dopisi.

Iz Maribora. (Naša čitalnica) je najstarejša na Slovenskem ter je uže 20 let zbirališče tukajšnjim slovenskim domoljubom. To ima ostati in želeti je, da pridobi čedalje več udov in tako zadostuje svojemu namenu od leta do leta bolje in uspešneje. Domoljubom nam je pomisliti, da sedaj, ko smo na kmetih narodno zavest toliko probudili, da je pri volitvah nemškutarija povsod propala, moramo prodirati v trge in mesta. Ta še moramo Slovencem pridobiti, na videz smelo podjetje, a vstrajno delovanje, složno postopanje in potrpežljivosti bo tudi tukaj zmogala. Nekateri trgi so uže naši n. pr. Mozirje, Vransko. Ne plašimo se torej, zbirajmo se, navduševljajmo se v čitalnicah! Pri zadnjem občnem zboru je prišlo pre-

cejšnje število čitalničarjev in so ugodno poročilo prejšnjega odbora z radostnim zadovoljstvom sprejeli. Tudi so večletnemu prejšnjemu predsedniku g. dr. Kačiču, ki se je v Celje preselil, izrekli jednoglasno in navdušeno zahvalo za veliko skrb in trud, ki je ga našej čitalnici na čast in korist več let blage volje žrtvoval. Bog ga živi mnoga leta, vrlega, zvestega narodnjaka! — V novi odbor bili so izvoljeni naslednji gospodje: dr. Ulrib, predsednik, dr. Pitamic, predsednikov namestnik, J. Škoflek, denarničar, J. Holobar, tajnik, dr. Dominkuš, dr. Srnec, dr. Ipavie in dr. Gregorčec, odborniki. Letošnji predpust napravi čitalnica naslednje veselice: I. 17. prosinca veliki ples, II. 1. svečana mali ples in III. 10. svečana ples v kostimih. Začetek vsakokrat ob 8. uri zvečer.

Iz grada Lemberg pri Dobrni. (Zvest prijatelj „Slov. Gospodarja“). Ta list sem si zopet naročil, ker sem uže mnogo let jemu znanec. Ko sem še na Sladkigori zabajal v tamošnjo učilnico, sem tebe „ljubi Gospodar“ na pašo jemal, kedar šole ni bilo, in si prizadeval prebrati te od besede do besede. Popolnem še te takrat nisem razumeval. Kot učenec celjske normalke te pa nisem mogel v roke dobiti. K temu pripomogli so mi poznej vrli součenci na gimnaziji. Stopilo nas je namreč več skupaj; vsak je položil nekaj krajcarjev in smo naročili „Slov. Gospodarja“. Poznej mi je mila osoda odkazala drugo pot, drug stan. Preselil sem se v kmetijsko šolo v Gradec ter sem imel priložnost prebirati pokojni list: „Štajerski gospodar“ (prestavo nemškega „Landbote“), ali jegovih izrazov nisem umel. Moral sem zato marsiktero grenko požreti od predpostavljanih in součencev, ki so mi pravili: „to ste nam Slovenci, še ne razumevate ne, kar v svojem jeziku čitate“. Vsled tega sem se zopet na tebe, ljubljani mi „Slov. Gospodar“ naročil, ker tvoje izraze sem popolnem poznal. Kot 18letnemu mladenču bila mi je sreča mila, da sem samostalno prevzel oskrbovanje velikega posestva dr. Langerjevega tukaj na gradu Lemberg, koje še zdaj oskrbljujem. Reklo se mi je v začetku, naj gledam posebno na vino-grade. Okoli 6 let bo, odkar sem iz deželne kmetijske šole izstopil, in v teh letih mnogo gospodarskih skušenj preстал. Radovoljno eno drugo sedaj dragim čitateljem „Slov. Gospodarja“ ponudim, ako mi slavno uredništvo kaj prostora dovoli! [Blagorodni gospod! Vaše cenjeno pismo bilo nam je na veliko veselje in tolažbo, Bog nam daj takih vrlih korenjakov več. Predala „Slov. Gosp.“ so Vam odprta. Vsak članek gospodarskih strokovnjakov je bil in bode vselej hvaležno sprejet. Urednik]. Zaupajé, da bodo osemdesetnice boljše od sedemdesetnic, sklenem svoje pismo!

Davorin Zdolšek, grajščinski oskrbnik.

Iz Brdic pri Dobrni. (Letina). Dovoli zopet preljubljeni „Slov. Gosp.“ mali prostorček priro-stemu kmetškemu mladenču, da naznani nektore vrstice v listu, ki potuje po hribih in dolinah, kjer

se je povsodi tako prikupil, da ga staro in mlado željno pričakuje in ob prihodu z veseljem sprejme, češ, kaj bo nam danes povedal podučnega in novega. — Trdo zimo, ki je začela briti z adventom, nismo preživeli pri toplej peči, ampak smo si svoje mrzle ude ogrevali med drugim opravilom tudi — s plesom! Toda nikar se čuditi nad toto besedo. To se mora zgoditi v omenjenem svetem času, če hočemo kruh jesti. Kdor naše hribe pozna, temu ne bode neznano, da je poletje tukaj krajše kakor drugod. Opravilo moramo si razrediti, kakor pač najbolj kaže. Tako sejamo ozimino, ali primerno ne toliko, kakor po ravninah in ostalih nižjih krajih. Lanjsko jesen nam je še to spodletelo. Zavoljo vednega deževanja in prevelike moče nismo mogli posejati skoro nič; vsled tega zanašali smo se na jarino, pa tudi ona nam ne obeta obilnega bogastva. Zelo malo dobili smo namreč pšenice, ječmena in rži; za to pa je ajda bila prav lepa, ker jej je vreme sploh ugajalo. Z ovsem bili bi sicer popolnoma zadovoljni, zrnje mu je lepo, ko bi ga le številne miši skoro čisto ne spridile. Krompirja nakopali in repe napipali smo prav obilno; zelje pa je bilo prav slabo. Kar se tiče turščice, ta je ostala prezelena vsled prezgodnjega snega in je malokaj vredna. Na Brdcih nekoliko više pa bi že bil čudež, ako bi kornar dozorila; jeden gospodar še včasih z njo poskuša svojo srečo, toda največkrat ga zima prisili, da mora zelišče posekati pred časom, kar pa živini bolje tekne. V obče še z letošnjimi pridelki smemo biti zadovoljni; v prvej vrsti pa hvala Bogu, da nas je obvaroval pred strašnim gostom, neljubo točo, ki je po drugih krajih nemilo klestila, naredila veliko škodo in pouzročila marsiktero grenko solzico. Ker toraj pri pospravljanju svojih pridelkov moramo s časom biti jako varčni, zato odlagamo za zimsko dobo z delom, katero bo mogoče takrat opraviti. Semkaj spada posebno mlatitev in to je tisti ples, ki sem ga omenil skraja. Zimi smo mi precej privajeni; starejši ljudje so prestali že veliko hudega mraza, ali da bi v enomer tako dolgo mrzlo bilo, kakor letos, tega ne vedo povedati. Ptice so kar cepale od glada in zime. Če se k temu uresniči govorica, da bo sledeče leto tako, kakor je bilo dvanaest dni pred Božičem, to moramo pričakovati veliko sušo, ker je o rešenem času nebo bilo vedno jasno in čisto kot ribje oko; južno vreme nas je pozdravilo še le 29. decembra. Pridelki, ki jih sedaj nemoremo spraviti v denar, bi nam po takem dobro došli in tolažili želodec. „Da sad zemlji daš in ohraniš, — to Te prosimo, Gospod, usliši nas!“ France Jamnišek.

Iz Hajdine pri Ptui. (Kako šole razširiti z malimi stroški). Mnogo let so se tukaj moške krajnega šolskega sveta trudili enorazredno šolo, ki je leta 1808 nastala, razširiti. Dasiravno so k temu imeli plan, ki jih je stal okoli 120 fl. — niso vendar nič počeli zamogli, ker bi jih šolsko poslopje, kako se je v začetku nove šolske

dobe brez ozira na ljudske denarne zadrege zidati počelo — gotovo 10 do 12.000 fl. stalo. Potrebalo je toraj pretresovanja in premišljevanja, kako bi se šola, ki šteje nad 200 obiskavajočih otrok, razširila brez velike stiske tukajšnjih prebivalcev.

Učitelju V. K. se je posrečilo sredstvo umisliti. Prepustil je namreč svoji dve stanici v šolskem poslopju za prenaredbo v učilnico, kar je le 200 fl. zneslo.

Skrbno šolsko svetovalstvo in pridni občinski odborniki pa so nadučitelju kupili kmečko zemljišče s stanovanjem vred za 2000 fl., ktere sta dva poštena kmeta Simon Gojčič in And. Šlamberger posodila, da ni bilo potrebno v kakovi branilnici najeti. Alj bi se ne dala tudi kje drugod šola tako razširiti — ker po tem načinu bi ne bila šola z malimi stroški samo razširjena — ampak imela bi tudi zemljišča za poduk v kmečkih napredovalnih predmetih, — in tožbe zavolj dragih šolskih poslopij bi več ali manj utihnile.

Jožef Pihlar,

načelnik krajnemu šolskemu svetu.

Od Jeruzalema. (Iz ljutomerskih gor.)

Dne 30. junija l. l. bo 70 let, kar je ne daleč od tod zagledal luč belega sveta naš nepozabljivi pesnik, Stanko Vraz, ki je z mičnimi glasovi, katere je bil izlival v svoje neumrjoče pesni, hrvaškemu narodu na korist a Slovencem na čast tukajšnje okolice toliko proslavil. Marsikateri rodoljub čutil je že davno, da bi bilo potreba temu nenavadnemu geniju na njegovem rojstnem domu postaviti pristojni spomenik; in res lanskega leta se je o tem mnogo govorilo in po časnikih pisalo. Nekateri ne misleč, da za enake svečanosti treba mnogo raznih priprav, hoteli so, da bi se ta stvar na živo jagmo še lanskega leta izvršila, drugi dobro vedoč, da se pri enakih priložnostih ima mnogo težav odstraniti, svetovali so, naj bi se svečanost vršila l. 1880, ko bo baš 70 let, kar je slavni Stanko bil rojen. Misel poslednja bila je odobrena od odbora hrvaške Matice. Slišali smo tudi, da pride eden odlični odbornik hrvaške Matice, pisatelj in učenjak na glasu, na Vrazov dom, da pregleda celo okolico, katera bila je dala povod večini Vrazovih najkrasnejših poezij. Isti učenjak sprožil je namreč med matičnimi odborniki misel, da bi še se dela Stanka Vraza s slikami in estetično-kritičnim uvodom, kakor zahteva poetika, enkrat izdala. Žalibog ta učenjak ni prišel na Vrazov dom. Zakaj ne, ne vemo. Tudi ni znano, bo li l. l. iz Vrazove svečanosti kaj. Morda za to svrhu odbor ljutomerske čitalnice z odličnimi narodnimi veljaki v Zagrebu na tistem delu, kar je čisto prav, ako pa to ni, potem je žalostno, potem bo slavni Stanko še ostal, kakor je bil, brez spomenika v domačem kraju. Marsikateri morda misli: Časi so hudi in za tako svrhu premalo denarjev, morajo se spremeniti, in potem bo leži kateri novič zrtvovati. To so res dobre in pametne misli, ali praša se, bo li nam, ko se

čas spreminijo, mogoče postaviti na pesnikovi rojstni hiši spomenik? Morda ne. Zakaj ne, to za sedaj zamolčimo, ker vzrok je prežalosten! Rodoljubi slovenski, nekoliko vas še živi, kateri ste slavnega pokojnika, to čisto dušo, katerej bila je jedina strast, ljubezen do naroda, osebno dobro poznali, in ki gotovo toliko premorete, da bi za to plemenito svrhu zamogli žrtvovati nekoliko novčičev, a na čelu vam ljutomerska čitalnica, podajte prek deroče Drave bratskemu narodu bratsko roko ter zjedinišči se postavite letošnje leto, ako že okoliščini ne dopuščajo, da bi na Vrazovem domu bila kaka narodna svečanost, vsaj spomeno ploščo na pročelje njegove rojstne hiše! To niso besede kakega zanešenca, katerega kaka stvar le za trenotek navdušuje, to je glas strastnega čestitelja pesniških proizvodov Stankove pesniške Vile; to je goreča prošnja za prosveto slovenskega naroda živo vnetega srca.

B. F.

Iz Celovca. (O izboljšanju duhovniške plače. — Priporočilo. — Čudna zima). Zboljšanje duhovniške plače je spet na dnevnem redu. Upati in želeti bi bilo, da na mesto lepih besed, govorov stopijo dejanja. Pravico peticije (prošnje) ima tudi duhovščina in z ozirom na prestolni govor svetlega cesarja ter na adrese ubojih zbornic državnega sveta je tudi pričakovati, da opravičene ne bodo ostale brez vsega uspeha. Duhovščina Bernske škofije je že poslala državnemu svetu iz 7 točk obstoječo peticijo, ktera ima čez 350 podpisov. Duhovščina krške škofije pa je že l. 1876 poslala enako prošnjo državnemu poslancu Pfütgl-ju, da jo predloži vis. zbornici poslancev; naš mil. knezoškof pa so blagovolili vložiti omenjeno peticijo v vis. gosposki zbornici. A o kakem uspehu žali Bog dozdaj še ni bilo nič slišati. Kat.-konšt. ljudsko društvo za Koroško prosi č. gg. dekane, naj blagovolijo brez zamude razposlati nepopolnane pole z napisom: „Pristopne izjave k peticiji, ktera se ima poslati vis. državnemu zboru, gledé reguliranja plače dušnih pastirjev“. Podpisane pole pa se naj nemudoma pošljejo odboru kat.-konšt. ljudskega društva. — Kar je „Slov. Gosp.“ za spodnji Stajer, to je Kärntner-Volksstimme“ za slovenski del koroške zemlje. Ona zastopa krepko in nenstrašeno pravice in terjatve koroških Slovencev; ona je pa strogo konservativen list, kateri glasno in odločno zahteva pomoč kmetu in rokodelcu, pomoč krški duhovščini gledé pomanjkanja duhovnov in izboljšanja njenih dohodkov; ktera se pa tudi čvrsto vpira penemčevanju tukajšnjih Slovencev ter neumorno terja, da se v šoli in uradu uči in posluje v domačem jeziku. Kolika težava je vendar n. pr. za kateheta, kateri samo v prvem letu sme katekizem učiti v sloven. jeziku, pozneje pa mora v trdi tujščini verske resnice učencem v glavo zabijati, ktere se še v materinskem jeziku le z velikim trudom zamorejo zasaditi v mlado srce. Pa o tem hočem ob svojem času obširneje govoriti. Posebno koroškim Slo-

vencem bodi tedaj „Kärntner-Volksstimme“ toplo priporočena. Ureduje jo občeznani in pa za Slovence velezasluženi čast. g. Andrej Einspieler. — V Lavantinski dolini bilo je na Božič tako gorko vreme, da so se na toplem solncu celó bučele predramile ter iz panjev izletele na svoj ples ob času, ko je vendar ljudem to kratkočasno rajanje prepovedano. Tudi Celovčani so takrat nekako čudno skakali in cepetali, pa ne zavoljo prevelike vročine, temuč zbog hudega mraza, kajti toplomer ponižal se je pri nas do — 23° R. Verbsko jezero se je že pred Božičem obdalo z ledenim oklepom, kar se druga leta navadno še le ob svečnici zgodi. Sedaj je tudi nam zima nekoliko popustila (—5° R.), pa težko da bi pred pustom videli plesati — muhe.

V. S.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Veliko veselje imajo kranjski Slovenci, ker je bil 3. januarja narodni kandidat knez Ernest Windischgrätz enoglasno izvoljen za državnega poslanca; dobil je vseh 113 glasov, še celo 23 glasov od nemških Kočevarjev. Kranjski nemčurji so celo poparjeni in požgani. V svojej obupnosti lažejo svetu, da se bodo sedaj še enkrat na noge postavili in osnovali društvo „zoper narodno-klerikalno rovanje na Kranjskem in Štajerskem“. Bob v steno! — Državni zbor začne 15. t. m. zopet zborovati in takrat se bode pokazalo, ali je ščuvanje nemško-judovskih listov kaj pomagalo ustavovercem ali ne. Ščuvajo namreč vedno Poljake zoper Čeha, te pa zoper nemške konservativce. Poljakom pravijo: „potegnite z nami, pustite nam Čeha in Slovence, mi pa vam izročimo Rusine?“ Uže tako blebetanje je nesramno in avstrijskemu demoljubju nasprotno, cesarstvu pa nevarno. Avstrija bo srečna le tedaj, ako se vsem narodom da pravica. — Nekaj so Čehi vsled svoje spomenice uže dobili, za mestno realno gimnazijo v Pelznu dovolilo je se 6000 fl. državne podpore; na drugi strani jim pa minister Stremajer ni pogodil, ker je barona Streita imenoval za predsednika višje sodnice v Pragi. Prvi sodnik na Českem torej ne sme česke besede, katera rabi večini prebivalstva, 3 milijonom Čehov! Zato pa poudarjamo: naši federalistični poslanci imajo pred vsem gledati, da minister Stremajer odstopi. Boljša je novica, ki pravi, da se ministri pogovarjajo o českej spomenici pod predsedništvom dr. Pražaka. — Po Donavu plava nazdol mnogo ledu in srešja tako, da je nastala velika povodenj pri Dunaji, več ljudi je utonilo, mnogo vasi je poplavljenih; škoda je velika, svitli cesar so med nesrečneže dali 2000 fl. razdeliti. — Kranjska kupčijska zbornica prosi za železnico od Ljubljane po Dolenjskem v Karlovec, Banjoloko in Sarajevo. — Dunajsko mesto je lani 8 milijonov dače dolžno ostalo. Tudi na Ogerskem in Hrvatskem so dače tako silne, da jih ni mogoče iztir-